

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU
KADINLARIN İŞ VE AİLE YAŞAMLARININ
UYUMLAŞTIRILMASINDA KARŞILAŞILAN
SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİNİN BELİRLENMESİ
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
6 Nisan 2022 Çarşamba

—●—
KONU:

- Ticaret Bakanlığı ve Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
(TÜSİAD) temsilcilerinin sunumu

6 Nisan 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.37

BAŞKAN: BELGİN UYGUR (Balıkesir)

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Ticaret Bakanlığımızın ve Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneğinin kıymetli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın 11'inci Toplantısını açıyorum. (*)

Değerli üyelerimiz, kıymetli katılımcılar; gündeme geçmeden önce sizleri Alt Komisyonumuzun bir saha ziyareti programı planlaması hakkında bilgilendirmek istiyorum. Başkanlığımız tarafından 12-15 Mayıs tarihlerinde Balıkesir ve çevre illerin üniversitelerinin katılımıyla Balıkesir’de kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması alanında bir çalıştay düzenlenmesi, bir modern uygulama incelemesi planlanmaktadır. Konuyla ilgili taslak programı geçen hafta danışman arkadaşlarla paylaşıldı ama son yapılan değişiklikler hakkında da yine sizlere bilgi verilecek.

Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, şimdi gündemimize geçiyoruz. Kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması alanında temel düzeyde bilgilenebilmek, genel çerçeveyi görebilmek ve bu suretle daha sağlıklı ilerleyebilmek adına bilgilendirme toplantılarımıza devam ediyoruz. Bugünkü toplantımızda Ticaret Bakanlığımızın ve Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneğinin kıymetli temsilcilerini dinleyeceğiz. Bizleri kırmayıp davetimize icabet ettikleri için Komisyonumuz adına kendilerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Dilerseniz öncelikle Ticaret Bakanlığımızın temsilcilerinin sunumuyla başlayalım. Personel Genel Müdürü Sayın Yahya Baba, Esnaf Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdür Yardımcısı Sayın Ekrem Alper Bozkurt, Personel Daire Başkanı Sayın Ahmet Samet Tekoğlu, İhracat Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sayın Özge Akkız, Ticaret Uzmanı Sayın Ferhat Dağ; Komisyonumuza tekrar hoş geldiniz.

Şimdi, sunuma geçebiliriz.

Buyurunuz lütfen.

Sunum yapacak kişi ismini söylerse tutanaklara geçmesi açısından.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Yahya Baba, Ticaret Bakanlığı Personel Genel Müdürü.

Sayın Başkan, değerli vekillerim, değerli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu konu dün bize geldi. Onun için hani tam da nasıl bir toplantı olacak, onda da çok fazla malumatımız yoktu. Dolayısıyla şu anda doküman olarak bende var ancak mail ortamında istedik ama yetişir mi bilemiyorum. Ben sadece dokümanlardan biraz bilgi aktarabilirim ancak diğer Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdür Yardımcımız sunum olarak anlatabilir, diğer ihracatla ilgili Kadın ve Genç Girişimciler İhracat Dairesi Başkanımız da kendi alanıyla ilgili sunum yapabilir. Ancak Personel Genel Müdürlüğü olarak burada veriler elimizde yani keşke slayt olarak alsaydık ama toplantıya genelde dinleyici olarak katılacağımızı düşünmüştük. Onun için ben Bakanlığımız hakkında biraz genel bilgi verebilirim, kadın istihdam oranlarıyla ilgili genel bir bilgi verebilirim.

*Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bakanlığımızda toplamda 20.965 personel çalışmakta. Merkez teşkilatımızda ise toplamda 4.045 personel istihdam edilmekte. Bunların 2.401'i erkek personel, 1.644'ü ise kadın personelden oluşmakta. Dolayısıyla, oranlara baktığımızda -merkez teşkilatındaki oranlar- yüzde 59 oranında erkek istihdamı söz konusuysa, merkezde yüzde 40,6 kadın istihdamı mevcuttur. Taşra teşkilatımızda ise malum, Bakanlığımızın taşra teşkilatı yoğun olarak gümrük muhafaza personelinde oluşmakta, muayene memurundan oluşmakta, gümrük memurlarından oluşmakta. Özellikle gümrük muhafaza ve gümrük muayene memurluğu görevleri biraz da hani gece nöbet gerektirdiği için veya fiziki koşulları, hani kamyoncularla ve benzeri ortamı zorlu koşullar olduğu için kadın personelimiz bu mesleklerden ziyade ofis görevini talep etme ve merkez kadroları talep etmektedir. Yani mesleklerin zorluğundan dolayı oran burada biraz düşük, onu anlatmaya çalışıyorum. Bizim taşra personelimizin yüzde 80'i gümrük personelinde oluşmakta. Gümrük personelinin de, dediğim gibi, belki yüzde 70-80 arası bu iki unvandan oluşmakta ve bunlarda hem bedensel hem de fiziksel zorlu koşullar var. Genelde bayanlar kendileri tercih etmiyor yani bu mesleğe girmeyi tercih edenler de belli bir oranda istihdam edilmiş.

Ben, taşra teşkilatında ne kadar istihdam var, sayıları vereyim gene. 11.597 erkek personel istihdam edilirken taşrada, 4.923 de kadın personel istihdam edilmekte.

Bir de bunun haricinde yurt dışı teşkilatımız vardır. Yurt dışı teşkilatlarında toplam 400 personelimiz vardır. Bunlardan 239'u erkek personelden oluşmakta, 161'i kadın personelden oluşmaktadır. Böylelikle Bakanlığımızdaki kadın-erkek oranı yani genel oranı verdiğimde; merkezde, genel toplamda yüzde 67,91 erkek istihdamı söz konusu Bakanlığımızda, yüzde 32,09 da kadın istihdamı söz konusudur.

Ben burada merkezdeki birimlerde, kadın-erkek istihdamıyla ilgili her bir genel müdürlük bazında da bilgi verebilirim ancak bu biraz hem komisyonun vaktini de alır...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Ekrem Bey'in de ayrı bir sunumu olacak galiba.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii tabii, olacak, yalnız ondan biraz farklı bizimki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Doğru evet.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Yani burada ben şunu söyleyebilirim: Bakanlığımızla ilgili son alınan uzman yardımcıları istihdamıyla birlikte artan trendde merkez teşkilatında kadın istihdamı artarken yani buna mukabil, orantısız olarak erkek istihdamı ise özellikle uzman kadrolarında düşmektedir.

Mail ortamına da gelmiş bu rakamlar, buraya da hemen aktarabiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Sonra alabiliriz.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Tamam.

Yani o zaman genel itibarıyla benim Bakanlığımızın kadın-erkek istihdamı verilerine ilişkin söyleyeceklerim bu kadar.

Arz ederim efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Teşekkür ediyoruz Kıymetli Genel Müdürüm. Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ekrem Alper Bozkurt; Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdür Yardımcısıyım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok memnun olduk, tekrar hoş geldiniz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Hoş bulduk Sayın Vekilim.

Bizim Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak hizmetlerimiz daha çok kadın kooperatifleri aracılığıyla yapılmaktadır. Onun için ben bu sunumda kadın kooperatiflerine ilişkin bilgiler vereceğim, ülkemizdeki gelişimi, dünyadaki gelişimi; sunumumuzun içeriği bu şekilde. Şimdi, kooperatif nedir, önce bir oradan başlayalım. Kooperatifin tanımı 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 1'inci maddesinde yapılmış. Daha genel bir tanım yapacak olursak -orada tabii hukuki bir tanım yapılmış- aynı amaç için bir araya gelmiş kişilerin karşılıklı yardımlaşma, dayanışma araçlarını kullanarak bir işi en düşük maliyetle ve en güzel şekilde yapılmasını sağlayan organizasyonun adı “kooperatif”tir. Kooperatifler 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda -temel kanunda- belirlenmiştir ama 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda da kooperatiflere ilişkin hükümler vardır. Şöyle ki, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124'üncü maddesinde kooperatifler ticaret şirketleri arasında sayılmıştır. Ticaret Kanunu'nda şirketler ikiye ayrılmıştır aslında; sermaye ve şahıs şirketleri. Bunun dışında bir de kooperatifin varlığından bahsedilir. Sınırlı olarak sayılmıştır Türk Ticaret Kanunu'nda çünkü ülkemizde kooperatiflere ilişkin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu var.

Kooperatiflerin ilkeleri vardır, bu ilkeler 1895 yılında Uluslararası Kooperatifler Birliği tarafından belirlenmiştir. Aslında bu çalışma 1930 ile 1937 yılları arasında yedi yıl süren bir çalışma sonucu ortaya çıkmış; daha sonra, 1937'de yeniden belirlenmiş; sonra, 1966'da belirlenmiş; 1985'te de en son şu yansıda gördüğümüz ilkeler belirlenmiş. Bunlar neler? Gönüllü ve açık üyelik, ortaklığın demokratik kontrolü, ortakların ekonomik katılımı, özerklik ve bağımsızlık, eğitim öğretim, bilgilendirme, kooperatifler arası iş birliği ve topluma karşı sorumluluk; bu, en son gelen ilkelerimizdendir.

Kooperatiflere yönelik kuruluş, işleyiş ve denetim işlemleri ülkemizde 3 bakanlık tarafından yerine getirilmektedir. Bunların büyük bir kısmı Ticaret Bakanlığı, bizim Bakanlığımız tarafından yerine getirilmekte ve genel müdürlük düzeyinde adında “kooperatifçilik” ibaresi geçmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında daire başkanlığı seviyesinde bir yapılanma var, yapı kooperatifleri buraya bağlı, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün altında. Tarım ve Orman Bakanlığında da şube müdürlüğü altında hizmetlerini sürdürüyor, burada da Tarım Reformu Genel Müdürlüğü altında şube müdürlüğü var. Bizim Bakanlığımıza bağlı 12.327 adet, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı 35.938 adet, Tarım ve Orman Bakanlığının faaliyet alanında 11.499 adet kooperatif var. Geçmiş yıllarda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının aslında daha fazlaydı kooperatifi ama 2000'li yıllardan itibaren yavaş yavaş düşmeye başladı; en büyük düşüş de yapı kooperatiflerinde yaşandı.

Şimdi kadın kooperatifleri özeline geçecek olursak kadın kooperatifleri düşük sermayeli kadın girişimcilerini bir araya getirir, emeğini tek elden pazarlayamayan kadınlar için iş olanağı sağlar. Topluca ürün ya da hizmet arzı sunabilmeyi, uygun fiyata ham madde ve girdi temini sağlar. Elde edilen gelirlerin ortaklarının muameleleri oranında dağıtılmasıyla ortaklara ekonomik menfaat sağlar. Bölgesel kalkınmaya katkıda bulunur kadın kooperatifleri. Kadınlar, iş, ücret ve sosyal korunma, konutlarında daha iyi koşullara sahip olmak, öz güven inşa etmek, örgün ve mesleki eğitim eksikliğini aşarak iş hayatında başarıyı yakalamak, kayıt dışı istihdamdan çıkarak kayıtlı ekonomiye geçmek, ekonomik bağımsızlığını kazanarak elde edecekleri fırsatlara ulaşmak gibi amaçlarla kendileriyle aynı hayat şartlarına sahip diğer kadınlarla bir araya gelerek kadın kooperatiflerini ülkemizde de dünyada da kurabilmektedir.

Sürdürülebilir kadın kooperatifleri için belli şartlar gerekli. Bunlar nelerdir? Piyasa talebini gözeterek ürün üretmeleri, kooperatifçiliğin ilkelerini doğru ve anlamlı bir şekilde uygulayabilmeleri, yenilikçi ve gelişmelere açık işletme olabilmeleri, rekabet edebilir olmaları, ortakların arasında iletişimlerinin güçlü olması, birbirleriyle barış içinde çalışmaları, yalnızca hibe ve destek odaklı kurulmuş olmamaları gerekmektedir; başarılı bir kooperatif için bunlar gereklidir.

Şimdi, bir kavram kargaşası var. Sanki kadın kooperatifleri sadece ülkemizde varmış gibi bir algı var, son dönemlerde bu fazla dillendirilmeye başlandı hâlbuki bu böyle değil. Dünyaya baktığımızda, dünyada da kadın kooperatiflerinin olduğunu görüyoruz. Kooperatifçiliğin de ilk kurulduğu yer zaten İngiltere'dir, 1844 yılında Rochdale Öncüleri adıyla kurulmuştur ilk kooperatif. Gene İngiltere'de kurulmuş, kadın hareketi orada başlamış. Birleşik Krallık dışında da gene İsveç'te, Norveç'te, İsviçre'de, Belçika'da, Japonya'da, Avustralya'da, Polonya'da, Yeni Zelanda'da, Fransa'da, Sri Lanka'da kadın kooperatifleri var; Yunanistan'da kadın kooperatiflerimiz var, Hindistan'da kadın kooperatifleri var, Almanya'da da gene var. Kısacası, kadın kooperatifleri sadece ülkemize has bir kooperatif türü değil, dünyanın hemen hemen her ülkesinde kadınların kurduğu kooperatifler bulunmaktadır.

Ülkemizde kadın kooperatiflerinin gelişimine bakacak olursak ülkemizde kadın kooperatiflerinin ilk olarak Düzce depreminden sonra -2000 yılından sonra- kurulmaya başladığını görüyoruz. Düzce hatta Kocaeli illerinde 2000'li yılların başında kurulmaya başlıyor. Düzenli gelire sahip olmayan kadınların iş gücünün ekonomiye kazandırılması, kadınların sosyal ve kültürel faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla kadın girişimcilerin talepleri doğrultusunda tabandan gelen bir hareketle kurulmaya başlanmıştır. Genelde ülkemizde kooperatifler tabandan pek gelmez ama kadın kooperatifleri gerçekten tabandan gelen bir hareketle kuruldu; bu da övgüye değer bir hareket bize göre.

Kadın kooperatifleri ülkemizde iki şekilde kuruluyor; bir kırsalda bir de kentlerde kuruluyor. Kırsalda, geleneksel gıda ürünlerinin üretimi ve pazarlanması; bunlar daha çok, işte, kırmızı pul biber, salça, tarhana, reçel, marmelat, yöresel pastalar, ekmekler gibi... Kadınların el emeğiyle ürettikleri giyim, süs eşyaları, takılar, hediyelik eşya ürünlerinin pazarlanması, hayvansal ve tarımsal üretim, turistik lokantacılık, ekolojik turizm faaliyetleri; kırsalda bunlar. Kentlerde ise ne amaçla kuruluyor kadın kooperatifleri? Gündelik temizlik, yaşlı ve engelli bakımı, çocuk bakımı; kadınların el emeğiyle ürettikleri giyim, süs eşyaları, takılar, hediyelik eşya ve buna benzer ürünlerin pazarlanması; catering hizmetleri, turistik lokantacılık... Bu, kentlerde de bulunmakta kadın kooperatifleri tarafından.

Ülkemizde kadın kooperatif sayısına bakacak olursak -pek gözükmüyor ama ben söyleyeyim- bizim Bakanlığımıza bağlı toplam 981 adet kadın kooperatifi vardır, bu kooperatiflerin ortak sayısı da 11.422'dir. Kooperatif sayısı doğrudur ama ortak sayısı belki biraz daha fazladır bundan çünkü bizim kooperatif bilgi sistemimiz 2023 yılından itibaren yürürlüğe girecek, bundan sonra daha sağlıklı veriler elde edebiliriz; bu belki biraz daha yanıltıcı olabilir, bunun daha üzerinde olma olasılığı daha fazla. Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı bunun üzerinde 130 tane kadın kooperatifi "Tarımsal Kalkınma Kooperatifi" adı altında kadın kooperatifi bulunmakta yani bugün, ülkemizde binin üzerinde kadın kooperatifi var.

Bunların başarılılarına değinecek olursak: Az önce söylediğim gibi depremden sonra kurulan ilk kooperatiflerden, Düzce ilinde -bu, ülkemizde kadın kooperatifi olarak kurulan ikinci kooperatifimiz- Nilüfer Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi. Kooperatif, depremin ardından yaşanan konut sorununa çözüm üretilmesi, 0-6 yaş arası çocukların bakım ve hizmetleri, kadınlara yönelik liderlik eğitimi ve iş geliştirme projeleri, tasarruf grubu oluşturulması, kadınların mikrokredi imkânlarına kavuşturulması olağanının sağlanması ve Mahalle Anneliği Programı gibi konularda faaliyetlerini sürdürüyor, 2002 yılında kurulan kooperatif faaliyetlerini bugün de sürdürüyor. Yine, kooperatifin çatısı

altında işletilen bir kreş bulunmakta, bizzat biz de gördük bu kreşi, çok başarılı bir şekilde yönetiliyor. Yine, Nil Işığı Kafe'sinde Nilüfer Kadın Kooperatifi Nil Işığı Mutfağı'nda kadınların ürettikleri yöresel ürünler üretilmekte ve satılmakta.

Yine, başka bir başarılı kadın kooperatifimiz Amasya'da Amesia, Çalışan Anılar Kooperatifi'miz. Bunlar da yöresel ev yapımı ürünleri, köylerde kurulan üretim merkezinde sağlıklı ve hijyenik koşullarda üretmekte. 6 tane şubesi bulunmakta bu kooperatifin, internet üzerinden de yine bu kooperatifimiz satış yapmakta. Kooperatifin faaliyet alanı Amasya ili, Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçeleri, toplam 16 köyü kapsamakta. Faaliyet alanının genişliği kooperatifin büyük ölçekli olma başarısını olumlu yönde etkilemekte. Bu kooperatifimiz de bayağı başarılı kooperatiflerimizdendir, ünlü kooperatiflerdendir ayrıca.

Bir diğer başarılı kooperatifimiz de Biga Kadın Çevre Kültür İşletme Kooperatifi. Bu da 2005 yılında kurulmuş bir kooperatif, bugün, 37 ortağı bulunmakta. Kooperatifin bünyesinde 1 unlu gıda üretim atölyesi, 1 pazar yeri satış alanı, 1 lokanta ve kafeterya bulunmakta. Birçok faaliyeti bulunmakta ve bu, bazı yardımlar da almakta, Alman vakıflarından en son bir yardım aldı, sonra TANAP projesi kapsamında da gene bir yardım aldı bu kooperatifimiz.

Bir diğer başarılı kooperatifimiz de Ankara ilimizin Balâ ilçesinde. Afşar Balam Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi. Bu da 2019 yılında kadın ortaklar tarafından kuruldu. Bunun, her ne kadar 7 gibi gözükse de az önce söylediğim gibi "koopbis" daha kurulmadığı için, kurulum aşamasında olduğu için, ortak sayısı 7'den muhtemelen daha fazladır. Yansıda görüldüğü gibi, çiftçi kadınların, işte, erişte, tarhana, salça, bulgur, sirke, reçel, meyve ve sebze kolları gibi yöresel ürünleri üretiyor bu kooperatifimiz.

Bu slaytta da gene diğer başarılı kooperatiflerimizin isimleri yer almakta, bunlar da faaliyetlerini başarılı şekilde yürüten kooperatiflerimiz.

Bakanlığımızca kooperatiflerle ilgili yürütülen çalışmalara gelecek olursak, ülkemizle ilgili genel bir bilgi verecek olursak: TÜİK verilerine göre, 2022 Ocak ayı itibarıyla Türkiye genelinde kadınların iş gücüne katılma oranı yüzde 34,4 olarak gerçekleştirilmiş. Esnaf ve sanatkâr odaları kayıtları incelendiğinde -bu en son veri, bunu gelmeden daha yeni çıkardık- 31 Mart 2022 tarihi itibarıyla ülkemizde 370.778 kadın esnafımız bulunmakta, esnaf ve sanatkârımız. Kayıtlı toplam esnaf ve sanatkârın yüzde 18'ini de kadın esnaf ve sanatkârlar oluşturmakta. Yine, TÜİK verilerine göre, ülkemizde 2021 Aralık ayı itibarıyla tarım sektöründe kayıt dışı çalışan kadınların oranı yüzde 94,9 iken tarım sektöründe bu oran 20,3. Kayıt dışı istihdamın her iki sektöründe de çalışanların çoğunu kadınlar oluşturmakta aslında.

Biz Bakanlık olarak, bu verilerden yola çıkarak kadınların bir araya gelerek iş gücü ve sermayelerini birleştirmelerini ve kooperatif kurmalarını desteklemekte ve bu yönde kadınlara yönelik kalıcı faydalar sağlamak amacıyla faaliyetler yürütmekteyiz. Ülkemizin her yerinden gelen talepler doğrultusunda kadınlara yönelik eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri düzenlemekte ve faydalı olabilecek programlara katılım sağlamaktayız. Kooperatiflere danışmanlık hizmeti veriyoruz.

Ülkemiz genelinde kadın kooperatiflerinin kapasitelerinin geliştirilmesi, sayılarının ve görünürlüklerinin artırılması, daha fazla kadının teşvik edilmesi amacıyla, Bakanlığımız ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığınca Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü'nü imzaladık bu kapsamda. Bu protokol kapsamında, Bakanlıkların taşra teşkilatlarınca kadınlara yönelik olarak eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmekte. Perakende ve e-ticaret firmalarıyla yürütülen iş birlikleriyle kadın kooperatiflerine yönelik eğitim faaliyetleri düzenliyoruz.

Ayrıca, tanıtıcı videolar hazırladık; örnek kadın kooperatifleri videoları, kamu spotu, “Bilinmesi Gerekenler” ve “Kooperatif Nasıl Kurulur?” videolarımız var. Eğitim kitapçıklarımız var; kadın kooperatifleri -bunların hepsi gerçekten basıldı- girişimcilik, muhasebe ve pazarlamaya yönelik kitapçıklarımız var. Broşürlerimiz var; genel kurul toplantıları -kadın kooperatifleri ortaklarını aydınlatmak amacıyla genel kurul toplantıları nasıl yapılır, onu anlatıyoruz- kuruluş işlemleri nasıl olur, ortakların hak ve yükümlülükleri nelerdir, tutmaları gereken ticari defterler nelerdir, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları nelerdir, bunlara ilişkin bu broşürlerde açıklamalar yer almakta.

Biz Genel Müdürlük olarak 4 kere Türkiye Kooperatifler Fuarı’nı düzenledik. Özellikle 2019 ve 2020 yıllarında yapılan fuarlarda kadın kooperatiflerine çok geniş alanlar tahsis ettik, kadın kooperatiflerinin ücretsiz konaklamalarını, stantlarının ücretsiz verilmesini sağladık, hatta otele gidiş gelişlerinde bile servis hizmetlerini biz sağladık. Bu fuarların gerçekten kadın kooperatiflerine çok büyük artışı oldu; görünürlükleri ve farkındalıkları arttı bu fuarlardan sonra. Bilmiyorum, katılan oldu mu? Birçok kadın kooperatifimiz orada ürünlerini sergiledi.

Gene Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi vardı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – ATO’da olmuştu.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet, Congresium’da oldu Sayın Vekilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, katıldık biz ona.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Bu sene de olur mu?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Bu sene için şu an itibarıyla bir öngörümüz yok da inşallah gelecek sene Sayın Vekilim.

Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında da 2020 yılında toplam 14 ili ziyaret ettik. Bu doğrultuda, gidilen illerde kadınlara yönelik olarak toplantı, söyleşi gibi etkinlikler düzenlendi. Bu, aslında genel bir projemizdi ama biz kadınlara yönelik ekstra eğitimler verdik bu proje kapsamında.

Gene en önemli hizmetlerimizden biri de Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES). Aslında bu programın yönetmeliği 2014 yılında hazırlanmıştı ama ilk defa 2020 yılında bütçeye para konuldu; 2020, 2021 ve 2022 yıllarında bütçemize para konuldu ve sadece kadın kooperatifleri desteklendi KOOP-DES Programı kapsamında. Bu destek kapsamında neleri destekliyoruz, onlarla ilgili ayrıntılı bilgi vereceğim şimdi.

Program kapsamında, ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacıyla kurulan kooperatiflerin makine veya ekipmanla ilgili mal alımlarına, ortaklarının en az yüzde 90’ını kadınların oluşturduğu kooperatifin işletecekleri yaşlı ve engelli bakım merkezleri, çocuk kulüpleri ile kreş ve gündüz bakımevlerinin demirbaş eşya niteliğindeki yatırım alımlarına, ürettikleri ürünlerin tanıtım ve pazarlanmasına ilişkin sergi ve fuar katılımlarına yönelik hizmet alımlarına ve projelerine ilişkin nitelikli personel istihdamına destek veriliyor.

Miktara ilişkin de bilgi vermek istiyorum: Kooperatiflerin sunacakları proje başvurularında kooperatiflerin mal alımlarında 200 bin TL, hizmet alımlarında 30 bin TL, nitelikli personel istihdamında yıllık 1 personel için 51 bin TL, 2 personel için 102 bin TL -en fazla 2 personel alımına müsaade edildiği için biz 2 personeli verdik 102 bin lira- olarak hibeye esas proje tutarlarının azami sınırları belirlenmiş. Bunun için bir yönetmelik bir de kılavuz var, kılavuzda belirlendi bu tutarlar da.

Kalkınmada öncelikli yörelerde ve kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın ortaklarının en az gene yüzde 90'ının kadınların oluşturduğu kooperatiflerde proje tutarlarının yüzde 75'i hibe olarak karşılanmakta gene. Gene program kapsamında 2020 yılında 41 ilde faaliyet gösteren 139 kooperatifin 149 projesine hibe desteği verdik biz. Bu projeler için toplam tutarı 18 milyon 970 bin liralık hibe destek tutarının 14 milyon 279 bin liralık tutarını Bakanlık olarak biz karşıladık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – 18 milyon 970 binlik projenin 14 milyonunu...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet “yüzde 75” demiştik ya Sayın Vekilim, yüzde 75'ine tekabül ediyor o da.

Gene 2021 yılında 59 ilde faaliyet...

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Makine ekipman falan giriyor mu ona?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, giriyor, şimdi onları göstereceğim Sayın Vekilim.

59 ilde faaliyet gösteren 145 kadın kooperatifinin 157 projesine hibe desteği verilmesi uygun görülmüş. Bu projelerin toplam tutarı gene 19 milyon TL hibe destek tutarına 14 milyon 342 bin TL olarak ödeme gerçekleştirilmiştir. 2022 yılında da proje başvuruları alınmış, 15 Martta bitti proje başvuru süremiz, şu an valiliklerce değerlendiriliyor, Bakanlığımıza geldiği zaman da uygun görülenler gene desteklenecekler.

Şimdi neler dediniz Sayın Vekilim? “Makine giriyor mu?” Bu kadın kooperatiflerimizin neler aldığına baktığımızda tohum ekme makinesi almışlar, vakum makinesi almışlar, distilasyon makinesi almışlar, ahşap işleme makinesi, otoklav, hamur yoğurma makinesi, etiketleme makinesi, güneş enerjili kurutma makinesi, dolum makinesi yani birçok makine almışlar. Bu makineler malumunuz üzere kadınların işlerini oldukça kolaylaştırdılar, seri üretime geçtiler ve standart üretime geçtiler bu makineler sayesinde, sürdürülebilirliği arttı kadın kooperatiflerimizin.

Son olarak kadın kooperatiflerimize yönelik yaptığımız çalışmalardan biri de 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda bir değişiklik yaptık. 21/10/2021 tarihli ve 7339 sayılı Kanun'la kadın kooperatiflerine bir ayrıcalık sağladık. Kooperatifler Kanunu'muzun 93'üncü maddesine bir hüküm ilave ederek 1163 sayılı Kanun ve 6102 sayılı Kanun gereğince tescil ve ilana tabi işlemlerden ücret alınmaz ve ilana tabi olanlar Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ücretsiz yayımlanır. Bu kooperatiflerden gene Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu'nun 24'üncü maddesi gereğince odaya kayıt ücreti ve yıllık aidatla aynı kanunun 25'inci maddesinde tanımlanan munzam aidat alınması şeklinde bir hüküm koyarak kadınlarımızı kuruluşta yaklaşık 2.500 liralık bir külfetten kurtardık.

Ben teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz teşekkür ediyoruz sunumunuz için. Çok değerli bir katkıydı bizim için.

Ben bir soru sormak istiyorum. Bu, şimdi bir tane kooperatifin çalışmasından bahsederken bünyesinde bir kreşten bahsettiniz. Şimdi tam mahiyetini de bilmiyorum ama kooperatif üyelerinin çocuklarının işte, böyle bakım, eğitim çalışması için bir şey var mı, planlama yapılıyor mu ya da bir çalışma var mı şu an mevcut?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Şu an itibarıyla kurulacak olan mı yoksa kurulmuşlarda mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Ya, kurulmuş var mı?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Var, tabii, tabii çok var. Az önce söyledim Nilüfer Kadın Kooperatifi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Nilüferde, buna, sunumda dikkat ettim. Varsa onların ayrı bir listesini yollayabilir misin?

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Amasya’da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Amasya’da da mı?

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Amasya’da var tabii.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Yollarız Sayın Vekilim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Organize Sanayi’nde var KOSGEB kapsamında.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – OSB’lerde var biliyorum da. Bu kooperatif bünyesinde...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, tabii var, onların listesini ben yollarım daha sonra.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Şimdi biraz önce sunum yaparken... Onları da bize yollayabilirseniz hem raporumuz için hem belki sonraki aşamalarda uygulama olarak da biz görebiliriz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, tabii. Geçen hafta sonu hatta...

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Amasya...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, Amasya’daki, evet...

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Tabii, hem de organize sanayimiz var, kreş var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Amasya’ya da gidelim. Amasya yakın zaten.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – En güzel örnek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – En güzel örnek.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Çok başarılı bir kooperatifimiz gerçekten.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Amasya’ya da evet... Hem kooperatif örneği... Buyurun Sayın Vekilim.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Ben de Ekrem Beye bir şey soracağım. Şimdi, sunumda şöyle bir şeyden bahsedildi: 139 kooperatifin 149 projesine hibe desteği verilmiş yani bir kooperatif 2-3 hibe alabiliyor mu, nasıl oluyor o uygulama?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – “Nitelikli personel alımı yapılabilir.” demiştik ya Sayın Vekilim, bir normal makine, ekipman için para veriyoruz, bir de nitelikli personel istihdamı için. O da bir proje kabul ediliyor. 2 tane almış yani biri de nitelikli personel için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Hem makine için almış hem personel istihdamı için.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Tamam, teşekkür ederim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Kooperatif kurabilmek için sayı var mıdır?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – 7 kişinin bir araya gelmesi gerekiyor Sayın Vekilim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Peki, daha fazla olmasının artışı oluyor mu?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Yok, olmuyor, eksisi oluyor, şöyle: Sicilde ek masraf çıkabiliyor imza başına para alındığı için. 7 kişiyle kurulmasında fayda var. Daha sonra yönetim kurulu kararıyla ortak alabilirler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Ha, sonradan.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, kurulduktan sonra.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Tamam, başlangıç aşamasında...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet, genellikle zaten 7 kişiyle geliniyor, değil mi Ferhat Bey?

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET UZMANI FERHAT DAĞ – Evet.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben de bir şey sormak isterim: Bu verilen hibelerin doğru yerde kullanılıp kullanılmadığı Ticaret Bakanlığı tarafından mı kontrol ediliyor, kontrol ediyor musunuz yani?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet, bir birim, bir ekip kurduk; onu da kontrol ediyoruz Sayın Vekilim, ona da başladık. İzleme raporlarımız var.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Ben Amasya’da kurduramadım. Merzifon’da var, Amasya merkezde başaramadım. Kadınlar bir araya gelmiyorlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Arife Polat Vekilim, buyurun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Şimdi, Kooperatifler Kanunu, bildiğim kadarıyla, 1960’larda herhâlde bizde...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – 24/4/1969.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – 1969 yılında çıkmış. “Kooperatif” kelimesi halkımız ve bizler tarafından hep kötü anımsanır ama bu kadın kooperatiflerini belki de ayırmak lazım. Kadın kooperatifleri -sizin de anlatımınızdan anladığım kadarıyla- başarılı gözüküyor. Bunu Ticaret Bakanlığı olarak -ciro olarak- çalıştırdıkları kişi, istihdam yönünden değerlendirdiğiniz zaman “Kadın kooperatifleri başarılıdır.” diyebilir misiniz Türkiye için?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Başarılıdır diyebiliriz Sayın Vekilim, tabii. Şimdi, 2010 yılı öncesinde, gerçekten, kooperatiflerle ilgili bir olumsuz imaj vardı. Bu da maalesef yapı kooperatiflerinden kaynaklanıyordu. Biz 17 Ekim 2012 tarihinde Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı hazırladık. Bu eylem planımızda 36 tane eylemimiz vardı, bunların birçoğu projeydi, hatta bu “3.7” kadınlarla ilgiliydi, kadın kooperatiflerinin desteklenmesiyle ilgiliydi. Bu kapsamda birçok çalışma yaptık ve bugün -bilmiyorum, belki bize öyle geliyor- kooperatiflerin imajı yavaş yavaş değişmeye

başladı gibi geliyor bize yani 2012 tarihinden itibaren. Kadın kooperatifleri özelinde de soracak olursanız, bana göre, kadın kooperatifleri başarılı. Kadınlarımız gerçekten özveriyle çalışıyorlar. Kadın emeği heba olmuyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, teşekkür ederim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Ve geleceğin de en başarılı projesi olacak bunlar.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – İnşallah.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Teşekkür ederim, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen yoksa diğer sunuma...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Geçmeden, ben kooperatifçilikle ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi, internet sitenize de baktım da... Birincisi, bu Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı kapsamında kadın kooperatiflerine destek veriyorsunuz. Ticaret Bakanının bir açıklaması var, 2021’de 140 proje için kadın kooperatiflerine verilen hibe tutarının 12 milyon 590 bin olduğunu belirtmiş. Şimdi, bu miktarı azımsamıyoruz ama seneye vurduğumuzda, kooperatif başına yaklaşık 85 bin lira, aylık vurursak da ortalama 7 bin küsur liraya denk geliyor bu desteklemeler. Hani, azımsamıyorum bu rakamı tabii ki ama bunun yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Çünkü benzer şekilde, Aile Bakanlığı tarafından kooperatiflere yapılan yardımlarda da aynı miktarlar geçerli. Bunun artırılmasına ilişkin bir çalışmanız, böyle bir düşünceniz var mı Bakanlık olarak?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – O yönde çalışmalarımız var yani bunları güncelliyoruz biz de dönem dönem.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir de şimdiye kadar kaç tane... “Türkiye’de bin tane kooperatif var.” dediniz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bakanlık kaçına destek vermiş? Bu kadar mı sadece?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet. Zaten 2020 yılında hayata geçti programımız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Destek programı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne gibi çalışmalar...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Ama yalnız şöyle; biz programı hayata geçirdiğimizde bin tane kooperatif yoktu, 300 civarındaydı kooperatif. Hani, bu biraz da artı yönde etkilendi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Bu programın etkisi. Desteklerin etkisiyle kooperatif sayıları çoğaldı.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Kesinlikle çoğaldı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi, başvuru duyurunuza bakıyordum da 10 Şubat 2022... Tek destekleme duyurunuz bu mudur yoksa başka var mı?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – İllerde de yapılıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani bu tek midir?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, tabii. Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani doğru anlayayım diye soruyorum. Desteklenecek proje konularını 4 maddede saymışsınız ve diyorsunuz ki: “makine ve/veya ekipmanla ilgili mal alımlarına...”

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Az önce de arz etmiştim Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bunu arz ettiniz değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Tabii, tabii.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Ortaklarının en az yüzde 90’ını kadınların oluşturduğu kooperatifin işletecekleri yaşlı ve engelli bakım merkezleri ile çocuk kulüpleri, kreş ve gündüz bakımevlerinin demirbaş eşya niteliğindeki yatırım alımlarına...” Burada mesela, çocuk kulübü, kreş, gündüz bakımevi ya da engelli bakım merkezi haricinde demirbaş eşya ve yatırım alımı desteği vermiyorsunuz; böyle bir koşul yani bu böyle bir kısıtlama ne kadar doğru?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Evet. Bu konuda, evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Niye onu öyle kısıtladınız? Yani makine veya ekipman alımı var, personel istihdamı var, ürünlerin tanıtımıyla ilgili sergi ve fuarlara katılımlarda hizmet alımları... Yani aslında sınırlı değil mi birazcık bu destekleme koşulları.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Genişletebiliriz Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Genişletilmesi belki daha uygun olur.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EKREM ALPER BOZKURT – Çalışıyoruz; o konularda yeniliklerimiz, çalışmalarımız devam ediyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hani ben, acaba başka bir duyuru formu var mı, eksik mi bakıyorum diye baktım.

Bir de bu İhracatçılar Dairesi sunum yapacak mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, onu atlamışız biz. Ben bitti gibi düşündüm, soruları almaya başladık ama...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Söz almışken, ondan önce... Sizin bir internet siteniz yok galiba değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN VE GENÇ GİRİŞİMCİLER İHRACAT DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – Var yani bir ağıımız var, şimdi bahsedeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN VE GENÇ GİRİŞİMCİLER İHRACAT DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – Sayın Başkanım, değerli vekillerim, değerli katılımcılar; teşekkür ederiz.

Ben, Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü Kadın ve Genç Girişimciler İhracat Dairesi Başkanayım.

2019 Ocak ayında, kadın girişimcilerin uluslararası pazarlara entegrasyonu amacıyla Daire Başkanlığımız İhracat Genel Müdürlüğünün altında kuruldu. 2017 Aralıkta Buenos Aires Deklarasyonu imzalandı Dünya Ticaret Örgütü nezdinde. 118 ülke buna imza attı, ülkemiz de dâhil olmak üzere. Bu deklarasyonla, kadının ticaret yoluyla güçlendirilmesi amaçlandı ve her ülke bu alanda üzerine düşeni yapmayı taahhüt etti. Türkiye de bunlardan biriydi. Bu kapsamda da Daire Başkanlığımız oluşturuldu.

Biz oluşturulur oluşturulmaz projelerimize başladık. İlk yaptığımız şey özel sektörle iş birliğine gitmek oldu; UPS firmasıyla “Export Akademi” programını oluşturduk. Burada amacımız hem özel sektörden uzman kişilerin hem de devletten uzman kişilerin, kadın girişimcilere ve genç girişimcilere ayrı ayrı olmak üzere özel ders mantığında 10’ar kişilik gruplarla ders vermesiydi. Örneğin “Etsy’de, Amazon’da nasıl mal satılır?” “Google’da üst sıralara nasıl çıkılır?” “On-line ödeme yöntemleri nelerdir?” Bu konu başlıklarının hepsinde özel sektörden uzman insanlar, bu işi yapan insanlar bilgi aktardılar ve danışmanlık hizmeti verdiler ücretsiz bir şekilde. Bizler de devlet tarafında, İhracat Genel Müdürlüğünün ihracata dair verdiği mal ihracatına yönelik desteklerden, DFİF desteklerinden artı elinizde bir mal var hedef pazar nasıl tespit edilir, bu GTİP nedir, nasıl bir pazar bulunur, nasıl müşteri bulunur, bu ürün nasıl ihraç edilir, hedef pazar tespitine ilişkin bilgiler paylaştık. Ardından pandemi patlayınca bu programı tüm KOBİ’lerimize açtık ve on-line olarak hemen -nisan, martta Türkiye’de pandemi, karantina başladı- nisan ayında ilk programımızı gerçekleştirdik. Her programımıza yaklaşık bin kişi katıldı, o dönem insanlar da zaten evdeydi ve e-ticaretin, e-ihracatın özellikle önemini yavaş yavaş anlamışlardı. Ardından, şimdye kadar 26 program yaptık, en son geçen hafta perşembe günü yaptık; çok ciddi şekilde sonuçlar alıyoruz. Tabii, bunu takip edemiyoruz, ETGB’yle genelde ihracat yapılıyor yani mikro düzeyde ihracat yapılıyor, e-ihracat yapılıyor bu programın sonucunda ancak ürünlerini evinde üreten insanlar Amerika’ya, Avrupa’ya, Rusya’ya Etsy üzerinden çok başarılı pazarlayabiliyorlar; özellikle kadın girişimcilerimiz bu programdan çok faydalananlar ve ticaret müşavirlerimiz, ticaret ataşelerimizle de buluşmalarını sağlıyoruz aynı şekilde. Örneğin, birçok firmamızı Amerika’ya, Kanada’ya yönlendirdik; onlar o tarafa doğru ürünlerini satabiliyorlar. Bu proje ITC -yani Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütünün 1963 yılında kurduğu “International Trade Centre” denilen, teknik uluslararası örgüt- tarafından “mükemmel” olarak nitelendirildi ve Türkiye bu projeye SheTrades platformunda “örnek ülke” olarak yer aldı. Aynı şekilde, pandemi sebebiyle yapılamayan Dünya Ticaret Örgütü 12’nci Bakanlar Konferansında sunulmak üzere hazırlanan rapora da Türkiye birkaç ülkeyle birlikte “örnek ülke” olarak girdi bu projeye; biz 2 projemizle girdik, birazdan diğer projemizi de anlatacağım. Bu proje de o şekilde örnek proje olarak yer aldı ve ben, geçen sene 127 ülkeye Dünya Ticaret Örgütü nezdinde projelerimizi aktardım; büyükelçi düzeyinde Dünya Ticaret Örgütü de dinlediler. Aynı şekilde, Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatında da 57 katılımcı ülkeye projelerimizi aktardık, Türkiye’nin bu alandaki faaliyetlerinden onlar da bilgilendiler.

İkincisi: 2’nci projemiz, gene bu örnek proje olan 2’nci projemiz Kadın Girişimci Fiziki/Online Network Projesi. Burada amacımız... Kadınların birbirini destekleme güdüsü çok fazla yani bir kadının diğer kadına yardım etme güdüsü çok fazla ve mal alacaksa içlerinden almalarını sağlamak istedik ve Türkiye çapında bir ağ kurmak istedik. MERSİS verilerini kullandık, İç Ticaret Genel Müdürlüğümüz bu alanda bize verileri sağladı ve biz 81 ilde kadın girişimcileri -limitet şirket olsun, anonim şirket olsun- listeledik ve ilk başta pandemi patlayana kadar turne gibi gidip davet ediyorduk tüm kadın girişimcilerimizi. Örneğin, işte, diyelim, Denizli’de kaç kadın girişimci varsa, hem STK’leri çağırıyorduk hem o bizim elimizdeki MERSİS verileriyle yola çıkıp TOBB üzerinden, sanayi ve ticaret odaları üzerinden davete çıkıyorduk. Orada hem veri tabanı oluşturuyorduk, işte, “Denizli ilinde şu kadar kadın girişimci var, cep telefonları, sektörleri.” Ardından, biz devlet desteklerini aktarıyorduk,

“Hedef pazar nasıl tespit edilir?” bunu aktarıyorduk. Hani, Ankara’da her zaman açık kapılarının olduğunu, her alanda onlara destek olan bir Daire Başkanlığının, Bakanlığın olduğunu ifade ediyorduk. Şimdiye kadar 70 il tamamlandı ancak birçoğu son iki yıldır on-line olduğu için bunun tekrar bir fiziki versiyonunun devam etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Şu ana kadar 70 ilde bir ağ oluşturuldu ve birbirleri arasında da iş yapıyorlar. Mesela, daha önce ihracat yapan diğerine bilgi aktarıyor ve o şekilde birbirlerini destekleyebiliyorlar, bu şekilde de bize geri dönüşler oluyor.

Üçüncüsü: Genç girişimci ayağımız da var bizim, “cyberpark”larda teknoparklarda hizmet ticareti... Genç girişimciler daha çok hizmet ticaretiyle iştigal ediyorlar, yazılımcılar, oyun yazılımı... Örneğin, Ticaret Bakanlığının Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü tarafından verilen -aynı şekilde mal ticaretine verdiğimiz destekler gibi- ihracat destekleri var; oyun yazılımı, işte, diğer alanlarda, bilişim sektöründe, hizmet ticaretinde desteklerimiz var. Biz iki Genel Müdürlük olarak koordineli bir şekilde “cyberpark”larda, teknoparklarda üniversiteleri çağırarak böyle bir genç girişimci “network”ü de kurmaya çalışıyoruz ama bu da pandemi zamanı başladığı için fiziki olarak yapılsa bence çok daha verimli olacak bir faaliyet ancak bunun da güzel sonuçlarını alıyoruz. Zaten hani, özellikle biliyorsunuz, “unicorn” çıkarmaya da başladık yavaş yavaş. Yazılım alanında da firmalarımız ihracata çok yöneliyorlar.

Bu bir yazılım projesi “w2w” diyoruz, “woman to woman” gibi açabiliriz. Ulusal Kadın İhracatçı Network Platformu, kısa adı “w2w”. Bu, e-devlet üzerinden giriş yapıyor. LinkedIn’in kadın ihracatçı versiyonu, kadınların on-line olarak birbirleriyle bağlantı kurmasını, Türkiye haritası var interaktif olarak, Ankara’ya tıkladığınızda hangi sektörde kim o alanda iştigal ediyor, görülebiliyor. Bu da yeni açıldı. Daha çok üyesi oldukça çok verimli olacak bir proje. Anket sekmesi var, eğitim sekmesi var. Aynı şekilde mentorluk sekmesi var bizim kontrol edebildiğimiz. Daha önce ihracat yapmış mentorler ile menti dediğimiz daha yeni ihracata başlayacak insanları birbirine atamak gibi hani bir mentöre 10 girişimci atamak gibi bir fikrimiz var. Bu yazılımı da yeni tamamladık, yeni yeni üyeler oluyor içinde. Şu anda bu şekilde bir yazılımımız var.

Bu da yürüten projemiz Melek Yatırımcı Ağı Platform’u. Bu da çekirdek durumundaki “start-up”larla yatırım yapmak isteyen sermaye sahiplerini buluşturacak bir platform. Burada da genç girişimcilerin, özellikle yazılımcıların, yatırımcı arayan yazılımcıların fonlanmasını sağlamaya çalışacağız bu platformla. Şu anda yazılım aşamasında.

Benim sunumum bu kadar Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz Özge Hanım, çok sağ olun.

Soru yoksa TÜSİAD’a geçelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben bir şey söylemek istiyorum.

Çok olumlu buluyorum bu dairenin kurulmuş olmasını ama ne kadar farkındalar kadınlar, gençler buranın varlığından. Belki farkındalık açısından bazı çalışmalar yapmanız... Ben bulamadım internet sitenizi de yoksa eğer...

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – Yok, yok. “w2w” e-devlet üzerinden var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yok, yok. Ayrıca, o e-devletten sizin kendi konnekte eden kadınlar birbiriyle bağlantı kuruyor.

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – Şöyle, farkındalık açısından çok çalışma yapıyoruz. LinkedIn’de yani sadece 2 bin takipçi var...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Daire Başkanlığımızın bununla ilgili başka bir çalışmaları olursa iyi olur.

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – İhracat Genel Müdürlüğü olarak Ticaret Bakanlığının altında var ancak hani takdir edersiniz ki kamu kurumu olunca ayrıca bir site daire başkanlığı adına olmuyor ama bilgiler “ticaret.gov.tr”nin altında yer alıyor genelde.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biraz daha belki farkındalık açısından duyurmak iyi olur yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Daha duyurulma anlamında, daha görünür kılma anlamında bir iki çalışmalar yapılabilir.

TİCARET BAKANLIĞI İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI ÖZGE AKKIZ – Tüm STK’lerle dirsek temaslı çalışıyoruz efendim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurunuz Sayın Vekilim.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Bu tip çalışmalarda aslında biz tabii, milletvekili olduğumuz için bu çalışmaların varlığının çok farkında biz de olmayabiliriz yani girişimci olan kişiler zaten şu an özellikle ekonomik konjonktür içerisinde iş yapabilmek gayretiyle bence bunların hepsini araştırıyor. Ben çok küçük bir örnek kızımın vereceğim. Kızım avukat, kenDi ofisini açtı. Ben daha yeni duydum, genç girişimci, bilmem ne kadar süre sigortayla ilgili muafiyet ilk başlattığı kişiyle ilgili. Kızımı aradım dedim ki... Üç ay oldu açalı ofisini.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Hayırlı olsun.

ARZU ERDEM (İstanbul) – “Kızım, sen bunu atladın he râlde.” falan dedim. “Anne, olur mu öyle şey, ben tamamını araştırdım, onların hepsini yaptık mali müşavirle.” dedi. Yani aslında vekilimin söylediği farkındalık konusunda bence zaten girişimcinin kendisi bunları çok araştırıyordu ama evet, daha fazla belki, biz de farkında olsaydık mesela çok faydalı olurdu ama çok güzel bir proje, çok beğendim, çok tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ediyoruz.

Ticaret Bakanlığının kıymetli temsilcilerine tekraren teşekkür ediyorum.

Şimdi de isterseniz Türk Sanayici ve İş Adamları Derneğinin çok değerli temsilcilerinin sunumlarına geçebiliriz.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Çok teşekkür ediyorum.

“İş insanları” olduk artık uzun süredir. (Gülüşmeler) Komisyonumuza da uygun olarak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlere TÜSİAD’ın kadın-erkek eşitliği alanında daha çok kadının istihdama katılımı konusunda yaptığımız çalışmalardan, raporlardan bahsedeceğiz kısaca, zaten belirli boyutlarına siz de çok hâkimsiniz, biraz da bizim bakış açımızdan konuyu aktarmak istiyoruz.

Ülkemizde toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasının demokratik gelişmişlik, kapsayıcı büyüme ve sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez bir unsuru olduğunu düşünüyoruz ki bu hedef bakımından da kadın istihdam oranlarının artırılmasının ülkemizin en önemli gündem maddelerinden biri olduğuna inanıyoruz. Kadın istihdam oranlarının artmasının sosyal güvenlik

açıklarının azaltılması açısından da büyük önem taşıdığını düşünüyoruz. Fakat, maalesef rakamlara baktığımızda Türkiye, kadının iş gücüne katılımı açısından OECD ülkeleri arasında en son sırada yer alıyor. Burada eğitime erişimde fırsat eşitsizliğinin yanı sıra beceri uyumsuzluğu, toplumsal normlar, çocuk ve yaşlı bakımının ailede genellikle kadından beklenmesi, kadınların ücret düşüklüğü, cam tavan gibi pek çok farklı unsurun yer aldığını düşünüyoruz ve bunun da kadının iş gücüne katılımını düşürdüğünü görüyoruz. Demin de bahsettiğim gibi, büyüme ve kalkınma hedeflerimize ulaşmamızın önündeki en önemli engellerden bir tanesi çok düşük seyreden iş gücüne katılım oranlarımız, yüzde 51,4 seviyesinde ki bu oranın bu kadar düşük olmasının en önemli nedenlerinden biri kadının iş gücüne katılım oranının yüzde 32 seviyesinde olması ki istihdam oranları çok daha alt seviyede. Ne eğitimde ne çalışma hayatında... Genç kadın nüfusumuza baktığımızda bu da bizi bekleyen önemli tehditlerden bir tanesi. Özellikle 15-24 yaş genç kadınların yüzde 32,4'ünün ne eğitimde ne istihdamda olduğunu görüyoruz. Bu oran erkeklerde yarı yarıya düşüyor, yüzde 17,5 gibi. TÜİK'in yaptığı "İç Gücüne Dâhil Olamama Nedenleri" anketinde neredeyse 10 milyon kadının ev işleri ve bakım sorumluluğu nedeniyle çalışma hayatına katılamadığını belirttiğini görüyoruz. Eğitim düzeyinde artışın kadınların iş gücü piyasasına katılmasında olumlu bir etki olduğunu görüyoruz fakat aynı eğitim seviyesinde kadın ve erkeklerle baktığımızda aradaki farkın çok ciddi bir şekilde kadınlar aleyhine olduğunu görüyoruz ki burada eğitim dışında pek çok önemli engellerin de var olduğuna işaret ediyor. Özellikle, kadınlar çocuk sahibi olduktan sonra çalışma hayatından çekiliyorlar, geri dönme oranları da çok düşük. 2016 yılında yapılan düzenlemeyle doğum sonrasında kadınlara birtakım esnek çalışma imkânları sağlanmış olsa da kadının aile ve iş sorumluluklarını dengeleme açısından destek mekanizmaları hâlâ çok önemli. Bu bağlamda kreşlerin ve bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının çok kritik olduğunu düşünüyoruz ve bununla birlikte okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının da önemli bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz.

Burada "kreş" olarak adlandırıyoruz ama işte gündüz bakımevi, kreş, anaokulu, anasınıfı gibi pek çok farklı kullanımlar var. Bundan sonraki kullanımımızda, raporumuzu sizinle de paylaştım, biz hepsini "kreş" olarak adlandırdık. Sunumda da bundan sonra hepsinden "kreş" olarak bahsedeceğim. TÜSİAD olarak kreşlerin yaygınlaştırılması için teşvikler getirilmesi konusunda geçmiş dönemlerde de önerilerimizi sunmuşuk bakanlıklara. Bu alanda sizin de bildiğimiz pek çok teşvikler var, bunların detayına çok girmeyeyim.

Bugün -önünüzde var sanırım- sizinle de paylaştığımız TÜSİAD'ın AÇEV ve PwC iş birliğiyle yaptığı bir rapor çalışmamız olmuştu "İş ve Özel Yaşam Dengesi Yolunda Çocuk Bakım ve Eğitim Kurumlarının Yaygınlaştırılması" başlığıyla. Bu rapor çalışmamızı 2019 Şubat ayında kamuoyuyla paylaştık. Raporumuzu ilk hazırladığımız zaman önerilerimizi ilgili bakanlıklarla hatta KEFEK Komisyonumuzla da paylaşmıştık. Buradan aldığımız geri bildirimlerle revize olarak son önerilerimiz raporumuzda yer aldı. Raporda çocuk bakım ve eğitim kurumlarının yaygınlaştırılmasının neden önemli olduğunu beş özellikli açıdan ele aldık: Kadın istihdamı açısından, çocuk gelişimi açısından, iş yeri açısından, kamu maliyesi açısından ve toplumsal fayda açısından; bu anlamda raporda yer alıyor. Kreş hizmetleriyle ilgili çeşitli ülke örneklerinden kamu politikaları özetleniyor, iş verenlerin çalışanlarına kreş konusunda ne tür destekler sunabileceklerine ilişkin uygulamalar değerlendirildi, Kreş kuruluşlarına yönelik birtakım fizibilite çalışmaları yapıldı ve yine Türkiye'de kreşlerin yaygınlaştırılması amacıyla birtakım öneriler sunuldu.

Raporda öne çıkan bulguları belki kısaca özetlemek gerekirse 5 açıdan ele aldığımızdan bahsetmiştik. Bunlardan ilki, kadın istihdamı açısından. Kadın istihdamı açısından hepimiz biliyoruz ki çocuk bakım ve eğitim kurumları yaygınlaştıkça bunun ekonomiye etkisi çok olumlu oluyor ve çarpan etkisi de yaratıyor. 2010 yılı Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Christopher Pissarides'in de dediği gibi,

her 2 ebeveynin de çalıştığı çift kazançlı haneden eğer çocuk olduktan sonra ebeveynlerden bir tanesi çalışma hayatını bırakıyorsa tek kazançlı haneye düşüyor; bunun da tabii, vergi kayıpları, verimlilik kayıpları, millî gelire olumsuz etkisi gibi çok ciddi etkileri var.

Bununla birlikte, demin Ticaret Bakanlığı yetkililerimiz de belirttiler, kayıt dışı çalışma oranında kadınlar çok daha fazla yer alıyorlar. Burada da hem bakmakla yükümlü oldukları çocukları olup hem de çalışmak zorunda olan kadınlar daha çok güvencesiz, kayıt dışı, düşük ücretli işlerde çalışıyorlar.

Yine, yapılan araştırmalarda, örneğin, çocuk bakımı ve eğitiminde yapılacak olan yatırımın, istihdam yaratma potansiyelinin... Örneğin, inşaat sektöründe aynı miktarda yaratacağı istihdam oranının 2,5 kat fazla olduğunu gösteriyor. Eğitim ve bakım hizmetlerinde özellikle kadınların daha çok çalıştığını düşünürsek burada yaratılan istihdamın kadın-erkek dengesi açısından da çok daha olumlu bir etki yarattığını görüyoruz.

İkinci, bu tür kreşlerin yaygınlaştırılmasının etkileri, faydaları açısından... Çocuk gelişimi açısından -bunu da artık hepimiz biliyoruz- Özellikle 0-5 yaş arası, erken çocukluk eğitimi, çocuğa yapılan en fazla yatırımın, harcamanın geri dönüşünün olduğu yaş dönemi. Burada eğitimsel, ekonomik, sağlık, sosyal gibi çıktılarla çok daha fazla bu geri dönüşü alabiliyoruz.

İş yeri açısından bakıldığında tabii, yetişmiş bir personelin işten ayrılmasının maliyeti işveren açısından da yüksek. Bunun için iş yeri de çocuk bakımına yönelik bir yatırım yaptığı zaman kadınların hem verimliliğinin arttığını hem işe dönüş oranlarının çok daha fazla olduğunu görüyoruz.

Kamu maliyesi açısından baktığımızda yine, burada yaratılacak olan yeni istihdamda vergi gelirlerini düşündüğümüz zaman kurumlar vergisi üzerinden kamu finansmanına katkısı yine burada yapılan yatırımı çok fazlasıyla karşılıyor.

Erken çocuk bakımı ve eğitimine yapılan 1 dolarlık bir yatırımla bir vergi mükellefinin gelecekteki masraflarında 13 dolar kadar tasarruf etmesi sağlanıyor; o dönem için yapılan yatırımlarda.

Yine, toplumsal fayda açısından baktığımızda da kaliteli okul öncesi bakım ve eğitim hizmetleri çocuklar arasındaki sosyoekonomik farklılıkların ortadan kalkmasında çok önemli rol oynuyor. Okul terk oranlarının düşmesi, eğitilmiş nüfusun istihdama katılımının çok daha fazla olması, azalan suç oranları gibi çok önemli sonuçları var.

Raporda ne tür önerilerimiz var? Türkiye’de kreş arz ve talebini geliştirmeye yönelik bütüncül bir kamu politikasının hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu kapsamda gerek kamunun doğrudan destekleri gerekse de işveren üzerinden, işverene yönelik teşviklerle her ailenin erişebileceği kaliteli çocuk bakım, eğitim hizmetlerinin tüm bölgelerde, yurt çapında yaygınlaştırılmasının çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

MEB 2023 Vizyonu’nda da vardı ki son dönemde hem Sayın Cumhurbaşkanı hem Bakanımız da açıklama yaptılar. İlkokul öncesindeki bir yılın zorunlu olması ve bu alanda yapılacak yatırımların da çok önemli olduğunu düşünüyoruz ki yeni anaokulu ve ana sınıfı sayıları için de bir açıklama yaptı Sayın Bakan son dönemde; gayet olumlu karşılıyor.

Yine, uluslararası örnekleri incelediğimizde de belediyelerin, yerel yönetimlerin bu çocuk bakım hizmetlerinde rol alması gerçekten etkinliği çok daha fazla artırıyor. Bu anlamda kreşlerin yaygınlaştırılmasının belediyelerin görev alanına dâhil edilmesi ve kreş kurulum ve işletme giderleri için belki belediyelerin desteklenmesi de bir yöntem olabilir.

Yine, kreşlerin kuruluş ve işleyiş esaslarında, mevzuatta, tabii, söz konusu olan çocuklar da olduğu için birtakım standartlar ve kurallar var. Bunlar, bazı bölgelerde, özellikle büyükşehirlerde belirli bölgelerde kreşlerin kurulmasını zorlaştırıcı nedenler olabiliyor. Belki, bu mevzuatların bu anlamda gözden geçirilmesi de gerekebilir. Yine, kreş yatırımına yönelik mevcut teşvikler geliştirilebilir, 6’ncı

bölge teşvikleri kapsamına alınması gibi ki burada bu kooperatiflerin de bu çocuk bakım hizmetlerini yerine getiren kurumlar olarak fonksiyon göstermesi çok olumlu bir gelişme. Son olarak, yine, şehirleşmenin getirdiği imkânlar da belki kreşlerin yaygınlaştırılması amacıyla kullanılabilir, toplu konut projelerinde -ki TOKİ'yle de biz bu anlamda bir görüşme de yapmıştık- alışveriş merkezi gibi hâlihazırda olan büyük, toplu yerlerde kreşler için alanlar ayrılması gibi.

Yine, sizinle paylaştığımız, son dönemde yaptığımız bir diğer raporumuz... Covid-19 salgınının kadın çalışanlar açısından etkilerine ilişkin bir rapor hazırladık TÜSİAD, TÜRKONFED ve UN Women iş birliğiyle. Pandemi döneminde tabii, en fazla kadın çalışanlar olumsuz etkilendi, araştırmalar da bunu ortaya koyuyor. Bu raporumuzda da hem bunun nedenlerini hem de ne tür politikalar geliştirilebileceğine yönelik öneriler hazırladık. Ulusal politika ve stratejileri belirleyen temel belgelerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir hedef olarak yer almasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Salgın sürecinde de gördük, kriz dönemlerinde hazırlanan teşvik ve destekleme paketlerine belki biraz daha toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının konumu açısından eşitliğin gözetilmesi şeklinde yaklaşılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Çalışma modellerinde değişiklikler oluyor, pandemide çok daha hızlı bir şekilde bu uzaktan çalışma, esnek çalışma modelleri hayatımıza girdi. Bunun toplumsal cinsiyet eşitliğine etkileri bakımından da değerlendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu esnek çalışma modelleri tabii, kadın için bir avantaj olabileceği gibi bir noktadan sonra bu tür çalışmaların sadece kadına yönelik gibi algılanması da birtakım olumsuzlukları ve kadınları aslında tam zamanlı farklı kariyer yolunda çalışma hayatından uzaklaştırma riskini de taşıyabilir, bunun da dikkat edilmesi gereken bir husus olduğunu düşünüyoruz. Yine, ev ve bakım yükümlülüğünde eşitsizlikle mücadelede uluslararası başarılı örnekler incelenerek bütüncül politika adımları atılabilir ve başta çocuk bakım kurumları olmak üzere bakım hizmetlerinin her bölgede yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Yine, sizinle paylaştığımız, TÜSİAD'ın geçtiğimiz sene 50'nci yılını kutladık. 50'nci yılınızı kutladığımız geçen sene ekim ayında "Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa" isimli bir rapor çalışması yaptık, biraz böyle Türkiye hayalimizi paylaştığımız. Her başlığı kapsıyor ama bir ülkenin refahının asıl belirleyicilerinin artık ne yer altı kaynakları ne fiziksel sermaye ne de ucuz emeğe dayalı üretim olduğunu düşünüyoruz; günümüzde refahın asıl belirleyicilerinin maddi olmayan kaynaklar olduğunu düşünüyoruz ki biz bunu kısaca "insan, bilim ve kurum" olarak özetledik ve bu 3 unsorda eş zamanlı ilerlediğimiz zaman, çok daha gelişmiş, uluslararası alanda saygın, toplumsal olarak eşitlikçi ve adil ve yeşil dönüşümü başarmış çevreci bir Türkiye hayali ortaya koyduk. Bu raporumuzda da çok detaylı önerilerimiz de var, bugün tabii, çok fazla zamanımız yok ama kadının iş gücüne katılımı açısından da yine, demin diğer raporlarımızda da bahsettiğimiz bakım konusunda, iş gücünün, iş ve aile dengesinin sağlanması için desteklerin artması, bakım kurumlarının yaygınlaştırılması, kadınların daha fazla karar mekanizmalarında yer alması, eğitim gibi konularda önerilerimizi sunduk.

Bununla birlikte, TÜSİAD olarak biz pek çok ulusal ve uluslararası paydaşla çalışmalar da yapıyoruz. Kreş Hizmetleri Çalıştayı'na katkı sağlamıştık UN Global Compact'in; yine, EBRD, ILO Aile Bakanlığıyla birlikte yapılan Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler Programı'na da katılım sağlıyoruz.

Son olarak, demin de bahsettiğim gibi, bu bakım hizmetleri, bu iş-aile dengesi açısından gerçekten en kritik noktalardan bir tanesi. Bununla birlikte, yine, kadınların çalışma hayatına giden yolunun anahtarı tabii ki eğitim; burada kadınların, kız çocuklarının eğitiminde gerçekten son dönemde önemli ilerlemeler kaydetsek de hâlâ bazı eksiklikler var, bazen özellikle bölgesel farklılıklar açısından. Kadınların her eğitim kademesinde eğitime erişiminin artırılmasının çalışmalarının sürdürülmesi de

devam etmeli. Ve eğitim sisteminden başlayarak “cinsiyete dayalı iş bölümü” yaklaşımını da ortadan kaldıracak önlemler de alınmalı. Bu çerçevede kız çocuklarının özellikle bilim, teknoloji gibi alanlara da yönlendirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bir diğer başlık: Güvenceli esnek çalışma biçimleri. Demin yine bahsetmiştim kısaca, özellikle pandemi döneminde hızla hayatımıza girdi, uzaktan çalışma; esnek çalışma mevzuatı da geçtiğimiz sene çıktı, hâlâ bazı eksiklikleri var ama kadınların istihdama katılımı için önemli bir fırsat da yaratabilir ama burada, tabii, kadınları kariyer basamaklarında ilerlemede dezavantajlı bir konuma getirmemesini de önemli bir şekilde dikkate sunmak gerekiyor.

Yine, demin Bakanlık yetkilimiz de çok güzel projeler... Gerçekten, bazılarını ben de yeni öğrendim, takip etmek isteriz. Kadın girişimciliğinin geliştirilmesi, kadınların çalışma hayatına atılması -bir çalışan olarak ya da kendi işini kurarak da- girişimciliğin desteklenmesi açısından yapılabilecek pek çok şey var. Burada danışmanlık, eğitim hizmetleri, mentorluk hizmetleri gibi birtakım ağların yaratılmasının, ki burada sizin yarattığınız ağ ihracat bazındaydı ama belki diğer alanlarda da yaratılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Ve son olarak, tabii, tüm bunların yanı sıra eğitim, bakım hizmetlerinin kurumsallaştırılmasının desteklenmesinin yanı sıra tabii kadının iş hayatına katılımının artırılması için en temel unsur zihniyet dönüşümü, toplumsal yargılar. Bu dönüşümü öncelikle sağlamak için belki birtakım çalışmalar yapmalıyız. Ev işi ve bakım sorumluluklarının erkek ve kadın arasında daha dengeli paylaşımı kadının iş hayatına katılmasını çok daha kolaylaştıracaktır. Bu bakımdan belki eğitim müfredatının okul öncesinden itibaren kadının toplumsal rolleri açısından yeniden ele alınması önemli olabilir. Daha küçük yaştan itibaren, “çalışan anne” “ev işlerinde sorumluluk alan baba” rollerini bu toplumsal yargıların kırılması için oluşturmamız gerekiyor.

Kadının çalışma hayatına katılımının ekonomik, toplumsal ve sosyal açılardan sağlayacağı olumlu gelişmeler hakkında belki toplumda çok daha fazla farkındalık ve eğitim çalışmaları da yapılması gerekebilir diye düşünüyorum.

Hızlıca, vaktimiz de az olduğu için toparlamaya çalıştım.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz çok teşekkür ediyoruz.

TÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Ceren Aydın, Sosyal Politikalar Direktörü Sayın Ezgi Çelik, Ankara Temsilcisi Sayın Barış Urhan; katılımınız için tekrar teşekkür ediyoruz. Sunumunuz, katkılarınız, tespitleriniz için de hassaten teşekkür ederiz.

Şimdi, sunumla ilgili söz almak isteyen ya da sorusu olan ya da katkı sağlamak isteyen sayın vekilimiz varsa...

Sayın Vekilim, buyurun.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Hem Bakanlığımıza hem de TÜSİAD’a Komisyonumuzla paylaştıkları görüşler ve değerlendirmeler için çok teşekkür ediyorum.

Doğrudan bugün yapılan sunumlarla ilişkilendirmiyorum ama bu Komisyon kurulduğundan beri taşıdığım bir endişeyi dile getirmek isterim. Kadınların iş ve aile yaşamlarını uyumlu hâle getirmeye çalışırken uzaktan çalışma, esnek çalışma gibi modellerle iş gücü piyasasının kimyasını bozacak, kadını eve hapsedecek, sosyoekonomik statüsünü sınırlayacak anlayış ve politikaları cesaretlendirmemek gerektiğini düşünüyorum. “Aile dostu politikalar üreteceğiz.” derken toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama hedefinden kopmamalıyız. Bu konuda geliştirilecek politikaların amacı, kadınları koruyarak aynı zamanda iş gücü piyasalarında yer almalarını sağlamak olmalıdır. İş ve aile yaşamı dengesinin sağlanması iddiasıyla uygulanan işletme politikalarının rasyonelliği de ciddi bir biçimde irdelenmelidir.

Emek sömürsünün giderek yoğunlaştığı şu sistemde esnek çalışma, atipik istihdam veya alternatif çalışma programlarını dayatmak, bunu daha da yaygınlaştırmanın fırsatını kollamak bence çok yanlış bir çizgi olur. Bizim bu konudaki temel bakış açımız toplumsal cinsiyet eşitliği felsefesini önce içselleştirmek, sonra da toplumsal yaşama uyarlamak olmalıdır diyorum.

Tekrar katılımınız için sizlere çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Teşekkür ederiz.

Başka katkı sağlamak isteyen...

Sayın Vekilim, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ya, çok teşekkürler.

Aslında TÜSİAD’ın bu raporlarını bile biz bir oturup çalışsak bayağı bir, bir oturumda faydalı olur. Aynı zamanda, TÜSİAD’ın bu, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu vardı; hâlâ devam ediyor zannediyorum.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Evet, devam ediyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Belki KEFEK’in de bir toplantısına onları davet edip fikirlerini, çalışmaları hakkında bilgi ve deneyimlerini paylaşımlarını rica edebiliriz. Özellikle, aynı zamanda sizin de sunduğunuz ücret eşitsizliği, aile içi şiddet, pandeminin kadınlara olan etkisi; bunlarla ilgili olan çalışmaları çok kıymetli ve bence çok güzel yani. En azından istatistik verileri var, araştırmalar var. Onlara bakarken siz gelmeden önce bir bilgiyle karşılaştım kadınların üst yönetime katılımıyla ilgili. 2009 yılında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Avrupa Politikalarında Kadınlar Raporu... Sizin bir araştırmanızda, birlik içerisindeki 27 ülkede halka açık şirketlerin yönetim kurulu başkanlarının yüzde 3’ünün kadın olduğu söyleniyor ama Türkiye’de bu oran yüzde 6 olarak belirtilmiş. Yine, Dünya Ekonomik Forumu’nun da 2010 yılındaki Kurumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’nda; OECD ülkeleri içinde kadın CEO ortalaması yüzde 5’ken Türkiye’de yüzde 12 yani Finlandiya ve Norveç’ten sonra Türkiye CEO oranında dünya 3’üncüsü. Tabii, on sene önceki veriler bunlar. Az önce baktım Avrupa Komisyonunun Türkiye CEO raporuna, yüzde sıfır görünüyor. Bu oranın düşüşü enteresan. Oradaki yüksekliğin sebebi de enteresan çünkü yüzde 32 seviyesinde kadın istihdam oranı Türkiye’de varken CEO oranındaki bu artış enteresan geldi. Neye bağlıyor TÜSİAD bunu, merak ettim. Gerçi sıfıra düşmüş ama o enteresan bir bilgi.

Bu, pandemide kadınların durumu, istihdamda eksilmeleri, karşılaştıkları sorunlarla ilgili rapor var ama belki biraz daha açmak adına somut önerilerinizi, yasamanın şu dönemde özellikle somut olarak yapabileceği şeylerle ilgili paylaşabilirseniz birkaç tane iyi olur, buna sevinirim.

TÜSİAD’ın, devletin kreş ve gündüz bakımevi açma yükümlülükleri üstüne yaptığı araştırmalarla ilgili birkaç yorumum var. Yani hep diyoruz, burada da birkaç toplantıdır sürekli konuşuyoruz, kreşler ve gündüz bakımevleri artırılmalı. Hepimiz de bunu biliyoruz ama ne yazık ki bu gerçekleşmiyor yıllardır, gerekenler bir türlü yapılmıyor. 2012’de en son Sayın Bakan kendisi söylemiş, “Kreş açma yükümlülüğü olan yaklaşık 172 iş yerinden 76’sı bu yükümlülüğünü yerine getirmiyor” demiş. Tabii, buradaki sorun bu yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğinin denetlenip denetlenmediği; yani bunu denetlemelisiniz, yükümlülüğünü yerine getirmeyene de müeyyidesini, cezalandırmasını uygulamalısınız.

Bir başka, ikinci sorun kreş açma yükümlülüğünün kapsamı. Yani mevzuat bu konuda ısrarla “İş yerinde kadın çalışan sayısına bakılmalı.” diyor. Daha önce de belirttik, daha önce de konuştuk. Neden? Yani sadece baba tek başına çocuğuna bakabilir ve baba çalışıyor olabilir yani çocuk sadece

annenin ya da sadece babanın çocuğu değil. Bu konu özelinde tekrar, sizin de sunumunuz üzerinden Komisyonumuza tekrar ve tekrar bu mevzuatın düzeltilmesi gerektiği hatırlatmasında ve önerisinde bulunmak istiyorum.

Bir başka sorun yine, mevzuattaki değişiklikten kaynaklı. Yanlışsa düzeltin. Kreşler sosyal tesis kapsamında sayılıyor ve bu kapsamda da kendi giderlerini kendileri karşılamak durumundalar. Bunun da değiştirilmesi yani kreşlerin özel statüde değerlendirilmesi ve giderlerinin devlet tarafından karşılanması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, başka bir konu, kreşlerin açılması durumunda sağlanan teşvikler meselesi. Yıllardır ve yıllardır bu teşviklerle birlikte bu, kreş ve gündüz bakımevi sorunu çözülemedi. Demek ki bu konuyla ilgili teşviklerin artırılması, özel sektördeki teşvikler için de Ticaret Bakanlığı eliyle projelerin geliştirilmesi gerekiyor. Bu konuda da bilmiyorum, bir çalışmanız varsa Bakanlık paylaşabilir.

Yine TÜSİAD'ın önerileri var, belediyelerin görevlendirilmeleri ve desteklenmesiyle ilgili. Mesela kreş çeki sistemini siz de öneriyorsunuz.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Fransa’da, Norveç’te, Almanya’da var, Avrupa’da özellikle çok yaygın. Belediyeler kreş çeki veriyor ailelere, özel kreşe ücret ödemek yerine bu çek üzerinden aileler bu ücreti düşüyorlar yani bu şekilde bir fayda sağlanıyor. Bunların tabii, daha detaylı konuşulması gerektiğini düşünüyorum.

Ben, tekrar, sunumlarından dolayı TÜSİAD’a teşekkür ediyorum.

Kendilerini ayrıca KEFEK’e de buradan, davet etmeyi öneriyorum.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Vakit ilerledi bayağı toparlamış olalım.

Buyurun.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ediyorum ben de.

Özellikle bu çocuk bakım ve eğitim kurumlarıyla ilgili yapmış olduğunuz çalışma benim için çok kıymetli yani hepsi önemli. Burada bölge bölge, özellikle 6’ncı bölge teşviklerinin artırılmasından anlıyorum ki o bölgede çocuk bakımıyla ilgili kreşlerin yetersiz olması sebebiyle birçok anne çalışmıyor Güneydoğu Anadolu başta olmak üzere. Onunla ilgili elinizde bir istatistiki veri var mı? Yani bölge bölge ne kadar kreş eksikliği var, ne kadar olmalı? Hani, oradaki çocuk nüfus... Sizde var mı ya da Bakanlıktan öyle bir bilgi edindiniz mi bu çalışmayı yaparken? Edinmediyseniz “Biz edinelim.” diyecektim.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Buna bir bakalım, size iletelim biz de.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Yani örnek veriyorum işte, Şırnak’ta çocuk bakımevi yok, o sebeple oradaki anneler çalışmıyor. Yani onun bilgisi size gelmediyse biz Bakanlıktan isteyelim derim. Bölgesel farklılıklar var yani o konuda öyle bir çalışmanız...

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Genel farklılıklara ilişkin veriler var ama il bazında ya da bölge bazında şu kadar kreş eksik gibi sayısal bir şeyi...

ARZU ERDEM (İstanbul) – O çok verimli olacaktır belki onlara daha yoğunlaşmak lazım.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Tamam.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Orada da çocuk nüfusu-anaokuluna gitmesi gereken nüfus olarak ayırırsak varsa öyle bir şey...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aslında Bakanlıktan istemiştik biz ama sunmadılar galiba. Size gönderdiler mi? Bölgesel farklılıklar ve kaç bölgede kaç tane kreş var?

ARZU ERDEM (İstanbul) – O bence çok önemli.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Onu Bakanlıktan istemiştik ama...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Aysu Vekilim, bence il il gelse daha da faydalı olur.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Tabii tabii, il il.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Evet, yani, Van’da ne kadar çocuk var, ne kadar eğitim kurumu var?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Şimdi, tabii, bu kreşlerin hem Aile Bakanlığına bağlı olanlar, Millî Eğitim Bakanlığına, özeller... Özeller bir şekilde Millî Eğitimde onların şeyi oluyor da hepsinden ayrı ayrı onları istemek lazım.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Başkanım, şeyi duydum ben, bu kreş yetersizliğinden dolayı özellikle Güneydoğu Anadolu’da memurlarımız bile evlere öğretmen ya da eğitmen çağırmak zorunda kalıyorlar. Yani o aslında önemli bir sıkıntı zannedersen, ona bir bakmak lazım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Millî Eğitim “Bize bağlı değil, biz denetlemiyoruz.” diyor; Aile Bakanlığı “Bizim yetkimiz bu kadar.” diyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Yok, şimdi, o konuyu da toplantı harici tekrar... O konuyla ilgili, hani, çalışma alanımız bununla ilgili de bu Komisyondan çıkan önerileri inşallah, sonuç alınması noktasında biz de il bazında...

Aynı zamanda Sanayi Bakanlığı şimdi şu önümüzdeki süreçte... Onu da anti-parantezle belirtip sözü misafirlerimize bırakayım. Sanayi Bakanlığı, OSB’lerde, şimdi, kreşleri kuruyor, onların yürütülmesi ve devamlılığı noktasında da inşallah Millî Eğitim Bakanlığımız devreye girecek. Hani, o konuda da bir gelişme olacak. İşte, tek merkezden yönetilmesi noktasında da biz taleplerimizi ileteceğiz Komisyon raporumuzla.

Buyurunuz Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok teşekkür ediyorum, bütün sunum yapan hem Bakanlık temsilcilerine hem de TÜSİAD’a teşekkür ediyorum ben de çok bilgilendiğimi ifade etmek isterim. Aslında ben Enerji, Sanayi, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu üyesiyim ama tabii, kadın olunca hepsi ilgi alanımıza giriyor işin doğrusu.

Tabii, TÜSİAD’ın özellikle benim de çok etkilendiğim kısmı, insana yatırım yapmanın ne kadar önemli olduğu vurgusuydu, gerçekten çok değerliydi bence. Hani, kadın istihdamı açısından 2,5 katı dengeli bir istihdam artışının olması vurgunuz çok değerliydi.

Yine, 13,7 geri dönüşün olması, çocuk başına yılda harcanan her doların 7,3 dolar olarak geriye dönüşü, sonra, kamu maliyesi açısından da 1 dolar yatırım yapmanın 13 dolar fayda yarattığı gibi vurgularınız ve çalışmalarınız çok değerli çünkü biz hep Enerji Komisyonu olarak ülkelerin enerjiye yatırım yapmaları en önemli... Enerji güvenliği biliyorsunuz çok böyle süslü bir laftır ama enerji güvenliği, enerji arzı çok önem taşır ülkeler açısından ama insana yatırım yapmanın bundan çok daha değerli olduğu vurgusu çok önemli bir çalışma bana göre; kutluyorum, bu çok değerli bir şey.

Tabii, yine, kaliteli okul öncesi bakım ve eğitim hizmetinin çocuklar arasındaki o sosyoekonomik dengesizliği gidermesinin, bunun da günümüzde gerçekten insanların ayrıştırıldığı bir süreçte çok değerli olduğunu düşünüyorum. Bunlara vurgu yapmak istedim, bir.

Yine ben de yıllarca kamuda çalışmış bir kadın mühendis olarak 50 kadından fazla kişi olmadığı için, yıllarca her 2 çocuğuma ve -İller Bankasında çalışıyordum- her çalışanın da ayrı ayrı dışarıda bakıcılara ya da kreşlere para ödediği ama 50 kadın çalışan bulunmadığı için bulunduğum bölgede

-koskoca Adana gibi 3 milyon nüfuslu bir kentte- çocuklarımıza her birimiz ayrı çözümler bulmak durumunda kaldığımız süreci yaşadım ve çok zorlu -pek çok kadın arkadaşımın yaşadığı gibi- bir süreci yaşadık. Dolayısıyla ben de Aysu Vekilimin bu önerisine katılıyorum, çok değerli. Bu sayıya bağlı olmamalı, kadın çalışan kadar erkek çalışanlarının da çocuklarının bakımının çok önemli olduğunu ben de buradan vurgulamak isterim.

Bir de doğum süresi... Yani askerlik borçlanması yapılıyor ama doğum sürecinde kadınların bu borçlanmasına ilişkin -çok bilgi sahibi değilim ama- çok bize şey geliyor bu konuda. Doğum süresinin de Değerli Başkanım, borçlanma kapsamına alınarak sigortalı ve emekliliğe sayılmasına ilişkin çok sayıda öneriler geliyor bize, daha doğrusu “Buna ilişkin bir çalışma yapın.” diye öneriler geliyor. Ona da buradan vurgu yapmak isterim.

Çok teşekkür ediyorum. Çok bilgilendim, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, buyurunuz.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim, değerli hazırun; öncelikle biraz hazırlıksız geldik onu arz edeyim çünkü daha dün konudan haberdar olmuştuk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Orada bir şey olmuş galiba...

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA –Orada da bizim kendi Bakanlığımız içinde belki bir iletişim sıkıntısı oldu ama tabii, olan bilgiyi burada aktarmaya çalışırız. Diğer Bakanlığımızın temsilcileri de kendi sunumlarını yaptılar.

Yani bazı veriler Personel Genel Müdürlüğünü ilgilendirmiyor. Mesela, kreşlerle ilgili bilgi falan bize gelen bir husus değil ancak hani olan bilgi, yanılmıyorsam, herhâlde sicilde bunların kayıtları var. Dolayısıyla, oradan süzme yöntemiyle, hangi bölgede ne kadar kreş vardır belki süzme yapılabilir, aktarılabilir. Onu artık ilgili birimden biz de iletebiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz Komisyon olarak yazıyla onu talep ederiz.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – O geldiği zaman aktarılması sorun olmayan bir veri diyelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yazılı olan şeylerin cevapları geliyor mu bize? Soruyoruz...

Çok özür dilerim.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Estağfurullah.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Yazılı cevap vereceğiz.” diyorlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Şimdi bitiriyoruz Aysu Vekilim. Bu derin mevzu bir daha ki toplantının en başında konuşursak...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Gelmiyor mu? Yoksa geliyor da bize vermiyor musunuz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Niye gelmesin canım? Niye size vermeyelim?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben hep soruyorum. Diyorlar ki: “Yazılı cevap vereceğiz.” Cevap vermiyorlar değil mi yazılı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Şu ana kadar zaten “Yazılı cevap vereceğiz.” diyen var mıydı?

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Sayın Vekilim, biz Personel Genel Müdürlüğü olarak gelen her soruya cevap verdik, yazılı cevap verdik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben size demiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Tamam, onları tekrar takip edelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben hepsini çıkarırım tek tek.

TİCARET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ YAHYA BABA – Ben dinlediğiniz için tekrar teşekkür ederim, saygılar sunarım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz çok teşekkür ederiz değerli katkılarınız için. Ayağınıza sağlık, tekrar teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, buyurun.

TÜSİAD GENEL SEKRETER YARDIMCISI CEREN AYDIN – Çok teşekkür ediyorum. Ben de hızlıca toparlayayım.

Bu kreş sayıları ve ihtiyaçlarına ilişkin bir çalışmanın sayılarının olması gerekiyor. Çünkü Cumhurbaşkanımız ve Milli Eğitim Bakanı yeni çok sayıda anaokulu ve ana sınıfının açılacağı... Hatta 2022 yılı sonuna kadar somut sayılar verdi. Bu, ihtiyaç bazında yapılmış bir çalışmaya dayandırılmış bir rakamdır mutlaka ve aralık başında Milli Eğitim Şûrası gerçekleşmişti. Burada da ana başlıklardan bir tanesi okul öncesi eğitimdi. Orada çok ciddi öneriler getirildi ama biz de tekrar bakalım. Eğer bizim de ulaştığımız veriler olursa mutlaka yazılı olarak sizinle paylaşalım.

Önerilerimiz raporlarımızda çok fazla var ama sizin de demin bahsettiğiniz gibi biz özellikle kreş çekiminin kolaylaştırıcı bir etmen olacağını düşünüyoruz ve bunu ısrarla savunuyoruz. Hem işveren açısından hem çalışanlar açısından çocuk bakım hizmetlerinden yararlanması için çok daha kolay bir araç olduğunu düşünüyoruz. Bu kadın-erkek sayısı açısından, yine, mevzuatta yapılması gereken öncelikler önemli.

Bunun dışında, kreş oluşturma mevzuatında -demin sizlerin de bahsettiği gibi- bazen zorlaştırıcı etmenler olabiliyor. Belki o kreş kurulum mevzuatında da gözden geçirilmesi gereken birtakım unsurlar olabilir, tabii ki çocukların ihtiyaçları gözetilerek.

Son olarak -sunumumda da bahsetmiştim- biz bu uzaktan çalışma ve esnek çalışma modellerini, güvenceli esneklikle, özellikle vurguluyoruz her konumuzda; kadının kariyer basamaklarında yükselmesini dezavantajlı hâle getirmeyecek şekilde yani TÜSİAD olarak hep bunu ısrarla savunuyoruz, bunu da belirtmek istedim.

Çok teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Biz çok teşekkür ederiz.

Hepinize ve kıymetli konuklarıma tekrar teşekkür ediyorum.

Bir sonraki toplantıyı planladıktan sonra yine duyurusunu yapacağız.

Gündemimizde görüşülecek başkaca bir konu olmadığından toplantımızı kapatıyorum. Bir sonraki toplantıda tekrar görüşmek üzere. Herkese hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 16.07

